

KNJIŽNIČARSKE NOVICE

4(1994), št. 3

16. marec 1994

IZOBRAŽEVANJE

vicah, da bodo kandidati za ta študij imeli dovolj časa za odločanje o vpisu.

red.prof.dr. Martin Žnideršič
predstojnik oddelka za bibliotekarstvo

ŠTUDIJ BIBLIOTEKARSTVA NA VISOKI STOPNJI ZA DIPLOMANTE BIVŠE PEDAGOŠKE AKADEMIJE

Že pred časom smo v Knjižničarskih novicah pisali o prizadevanjih za uvedbo študija ob delu iz bibliotekarstva na visoki stopnji (3. in 4. letnik) za diplomante bivše Pedagoške akademije.

Oddelek za bibliotekarstvo na Filozofski fakulteti je upal, da bo mogoče prvo generacijo študentov vpisati že v akademskem letu 1994/95. Vsi potrebni postopki na Filozofski fakulteti so bili že opravljeni in tudi predloženi program je bil odobren na Znanstveno-pedagoškem svetu Filozofske fakultete.

Zataknilo pa se je na Univerzi. Zaradi reorganizacije Univerze v zvezi z novim zakonom o Univerzi je tudi predlog Filozofske fakultete za uvedbo te študijske smeri bil zadržan in bodo o njem razpravljali novi organi.

Tako v akademskem letu 1994/95 definitivno ne bo mogoč vpis na to smer, za katero je med knjižničarji veliko zanimanje.

Takoj, ko bo program od organov Univerze sprejet, bomo to objavili v Knjižničarskih no-

DELOVNA PRAKSA V NUK

Letošnje obvezne delovne prakse v NUK (ki jo sicer študentje 3. letnika bibliotekarstva opravljajo v visokošolskih ali specialnih knjižnicah) se je udeležilo 17 študentov. Tokrat je praksa potekala med zimskimi počitnicami, "scenarij" pa je bil podoben kot pri izvedbi lanskoletne: v prvem tednu so študentje opravili začetni tečaj vzajemne katalogizacije, v drugem tednu pa so vnašali retropektivo NUK, pomagali na raznih oddelkih ter si ogledali NUK.

Ob koncu delovne prakse so študentje izpolnili anketni vprašalnik, katerega rezultati so bili kar razveseljivi, opaziti pa je bilo tudi nekaj "zdrave" kritičnosti. Vrnjenih smo dobili 15 izpolnjenih vprašalnikov.

Prvi del vprašalnika je študente povprašal za mnenje o začetnem tečaju vzajemne katalogizacije. V večji meri je bilo z njim zadovoljnih 53% študentov, 47% je bilo popolnoma zadovoljnih, nihče pa ni zbral odgovorov "ne" ali "v manjši meri". Znanje, ki so si ga na tečaju pridobili, bo lahko kasneje pri svojem delu v večji meri uporabilo 67% anketiranih ter popolnoma 33%, negativnih odgovorov ni bilo.

In katere vsebine so udeleženci tečaja pogrešali? Večina jih ni pogrešala ničesar, srečamo pa predlog, da bi se študentje seznanili še z obdelavo članka, muzikalij in serijskih publikacij. Računalniško rahlo "manj opismenjen" tečajnik pa bi bil bolj zadovoljen, če bi se "sprehajanje" po računalniku odvijalo z (za odtenek) manjšo hitrostjo.

Predavatelj na tečaju sta bila tudi tokrat Zlata Dimec in Matjaž Hočevnar. Izgleda, da na vprašanje "Kako sta vam bila všeč predavatelja?", v njunem primeru negativnega odgovora od tečajnikov ni mogoče dobiti. Študentje so izpostavili predvsem naslednje njune lastnosti: potrpežljivost, prijaznost, sproščenost, dobre predavateljske oz. pedagoške sposobnosti, odlična strokovna podkovanost, komunikativnost, prizadevnost, sistematičnost, simpatičnost; niso pa pozabili omeniti, da je bilo na tečaju tudi dovolj humorja. Povzeli bi lahko z naslednjim odgovorom: "Bila sta super, predvsem sta pripomogla k sproščenemu vzdušju. Takšni ljudje prinesejo v knjižničarstvo svežino, ki mu je potrebna." Daj bog, da bi jih bilo več, mar ne?

Študente smo povprašali še o njihovem delu v posameznih oddelkih NUK. Seveda je bilo nekajdnevno delo premalo, da bi lahko resnično "otipali" njihov utrip, so pa nekateri bili nezadovoljni s sprejemom (zdelo se jim je, kot da osebje oddelka ne ve, kaj bi z njimi) ali pa se jim je zdelo delo nezanimivo (npr. vlaganje listkov v katalog). Posebne pohvale so študentje namenili osebju oddelka AIK, Enote za razvoj knjižničarstva, bibliografije, nabavnega oddelka, časopisnega oddelka ter kartografske zbirke. Zasledili pa smo tudi prav kritično opazko, ki jo bomo navedli zato, da bi se mogoče vsi malce zamislili o tem, kako nas tudi lahko dojemajo praktikanti: "Osebe me je smatralo za nekakšen inventar pisarne; lahko bi si vsaj toliko časa vzeli, da bi mi vsaj povedali, kaj tam sploh počnejo, razen tega, da se pogovarjajo, pijejo kavo, telefoni-

rajo in berejo časopise." Resnica ima seveda vedno tudi drugo stran (drugemu praktikantu se je zdelo prav to osebje kar vredno, le delo mu ni bilo všeč), pa kljub temu... Na splošno pa so bili študentje zadovoljni, da so jih delavci NUK, s katerimi so se v času prakse srečali, enakopravno sprejeli medse. Mogoče bi bilo potrebno čimprej na podoben način anketirati tudi tiste študente bibliotekarstva, ki prakso opravljajo v drugih knjižnicah.

Z organizacijo delovne prakse so bili študentje dokaj zadovoljni, saj jih je 67% menilo, da je bila zelo dobra, vsi ostali pa so menili, da je bila dobra (kot zelo dobro pa bi jo ocenili, če bi bilo delo na oddelku, kjer so bili, bolj zanimivo).

Najbolj obsežne odgovore pa zasledimo pri vprašanju "Ostale pripombe in predlogi". Kar pogosto je mnenje, da bi moral biti začetni tečaj vzajemne katalogizacije obvezen za vse študente (oz. sestavni del predmeta Bibliotekonomija), prav tako praksa v NUK.

Praksa po oddelkih naj bi bila bolj organizirana (oddelki naj bi že prej naredili načrt del, ki jih bodo praktikanti opravljali, morda tudi urnik, da bi se delavci-mentorji bolje znašli in jim ne bi bilo treba "iskati" dela za praktikante, praktikanti pa bi tudi več spoznali in se več naučili; izbor del za študente naj bi bil bolj širok in raznolik, da se ne bi dolgočasili). Prav zanimivo pa je naslednje (samo)vprašanje enega od praktikantov: "Le kdo bo uporabljal naslovni katalog za predvojne publikacije?" (v katerega je bilo namreč treba vlagati kataložne lističe). Mar ne bi moral študent 3. letnika bibliotekarstva odgovore na taka vprašanja že zdavnaj poznati?

Študentje se tudi boje, da pridobljenega znanja nekaj časa ne bodo mogli uporabljati, saj se le-to precej razlikuje od vsakdanje "rutine" na fakulteti. Všeč jim je bil ogled NUK, saj naj bi z njim dobili o sami knjižnici in o delu v njej drugačno podobo, kot so jo imeli prej kot njeni uporabniki. Takole pravi eden

od študentov: "Prijeten in zanimiv je bil ogled NUK z ga. Anico Zadnikar, ki nam je prijazno pokazala prostore, ki so pomembni, a ostalim obiskovalcem neviden organ NUK, brez katerega telo take knjižnice ne bi moglo delovati."

Študentje bi radi delali na več kot enem oddelku NUK, da bi spoznali več različnih del - žal pa je za to premalo časa. Mnenja so, da bi takšna praksa morala trajati vsaj en mesec. Vprašamo se lahko, če je res dovolj, da študentje v času celotnega študija spoznava prakso le dvakrat po 80 ur? Seveda pa je to še preveč, če je praksa slabo organizirana. Eden od anketiranih je npr. zapisal, da v primerjavi z lanskim letom (praksa v drugih knjižnicah) zaslužijo organizatorji in predavatelja vso pohvalo, letošnja praksa je presegla pričakovanja.

Medtem, ko se je enim zdel čas prakse primeren, saj so med zimskimi počitnicami študentje manj obremenjeni z obveznostmi, pa se drugim zdi krivično, da jim praksa "ukrade" počitniška veselja.

Ob koncu bi povzeli samo še enega od prijaznih odgovorov: "Zahvaljujemo se vsem, ki so nam na tej praksi pomagali in nas veliko naučili! Res prijetno in koristno hkrati!" Pa seveda dodali, da je bilo prijetno in koristno tudi za nas, saj smo bili deležni s strani študentov "svezine", ki je za knjižničarstvo še kako potrebna ...

Melita Ambrožič

ZAKONI, KI VELJAJO TUDI ZA NAS

ZBIRANJE OSEBNIH PODATKOV O UPORABNIKIH KNJIŽNICE

Knjižnica zbira osebne podatke o uporabnikih knjižnice iz dveh temeljnih razlogov:

1. Oblikovanje temeljne zaloge knjižničnega gradiva (od izbora gradiva, preko obdelave, do postavitve in organizacije dostopnosti v lastni in širši knjižnični mreži).
2. Zavarovanje knjižničnega gradiva (in tudi preprečevanja njegove odtujitve) in skrb za njegovo kroženje ter dostopnost.

Količina in vsebina osebnih podatkov, ki jih zbira knjižnica, ni v vseh knjižnicah enaka. Razlikuje se v skladu z namenom knjižnice. Razlikuje se po tipu knjižnice (splošnoizobraževalne, šolske, visokošolske, specialne) in tudi po velikosti. Splošnoizobraževalne knjižnice v manjših krajih lahko zbirajo manj osebnih podatkov o posamezniku kot knjižnice v velikih mestih. Manjši turistični kraj narekuje drugače oblikovano vpisnico kot enako velik neturistični kraj i.p.d.

Potrebe prebivalcev oz. uporabnikov po knjižničnem gradivu lahko določa program zavoda, v katerem in za katerega je knjižnica, lahko se jih ugotovi z raziskovalnimi metodami, lahko jih dobimo iz statističnih podatkov o strukturi prebivalcev določenega območja, a še zmeraj naj bodo osebni podatki aktivnih uporabnikov, članov knjižnice vodilo pri oblikovanju zaloge knjižničnega gradiva,

pri prirastu, ne pa pomembni le za zavarovanje gradiva in njegove dostopnosti.

Zbiranje podatkov je prilagojeno knjižnicam, zato naj bodo računalniški programi oblikovani dovolj svobodno in široko, da knjižnice svoje posebnosti lahko uveljavijo, npr. tudi takrat, ko dopustijo, da posameznik, ki ne želi dati določljivega podatka, namesto tega uveljavi drugega. Tak primer je določljiv podatek EMŠO, ki ga nekatere knjižnice ne zbirajo in jim zadostuje rojstni podatek.

Določene podatke pa morajo zbirati vse knjižnice v knjižničnem informacijskem sistemu in ti so vezani na poročila o njihovem delu. Poenotenje zbiranja zaradi primerljivosti zalitevajo:

1. UNESCO. (Questionnaire on statistics of libraries. - Paris : UNESCO, 1992) - število vpisanih uporabnikov (oz. odstotek, ki ga zajema knjižnica od celotnega potencialnega števila uporabnikov).
2. ISO. (Information and documentation - International library statistics. - ISO 2789 : 1991) - število vpisanih uporabnikov knjižnice (ob koncu tekočega leta).
3. Zavod Republike Slovenije za statistiko. Statistično poročilo o delu knjižnice - število članov (ob koncu tekočega leta, ki jih deli tudi po starosti, lahko pa tudi po izobrazbeni strukturi npr. učenci, pedagoški delavci v šolski knjižnici).
4. Republiška matična služba pri Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani z vprašalniki za posamezne vrste knjižnic, oblikovanimi v skladu z njihovimi standardi in normativi; npr. - za splošnoizobraževalne knjižnice: število članov (ob koncu tekočega leta), ki jih deli na odrasle: dijake, študente, zaposlene, nezaposlene in mladino do 15. leta starosti: predšolska, osnovnošolska.

Zbiranje podatkov o uporabnikih knjižnic na državnem ali mednarodnem nivoju ne more zadostovati za dobro organizacijo dela knjižnice, še najmanj pa za splošnoizobraževalne knjižnice, katerih uporabniki predstavljajo najbolj razpršeno strukturo po starosti, izobrazbi, delu, ki ga opravljajo, krajih bivanja in delovanja oz. po namenu, ki posameznika pripelje v knjižnico. Zato si morajo knjižnice zbiranje podatkov dopolniti. Noben pravilnik, zakon zbiranja ne izključuje, ne omejuje, preprečuje le zlorabo.

Zbiranje teh (pa tudi uporaba) ne sme biti v nasprotju z Zakonom o varstvu osebnih podatkov (Uradni list Republike Slovenije št. 8/1990 in 19/1991), ki varuje posameznika oz. njegovo informacijsko zasebnost.

Knjižnice lahko zbiranje osebne podatke posameznikov samo, če ti v to privolijo. Privolitev posameznika mora biti v pisni obliki in se mora tudi taka hraniti (opozorilo v primeru računalniško oblikovane zbirke podatkov). Vpisnica, formular naj vsebuje klavzulo, da se posameznik strinja, da se njegovi osebni podatki vnesejo v zbirko.

(Pisno privolitev posameznika bi lahko nadomestil zakon, ki bi določil upravljalca zbirke podatkov, pooblaščenega za vzpostavitev, vodenje, vzdrževanje in nadzorovanje zbirke podatkov in uporabnika, oz. uporabo osebnih podatkov.)

Zbiranje osebnih podatkov naj se omeji na identifikacijske podatke o posamezniku, podatke o kraju bivanja, zaposlenosti (ni zmeraj nujno), o izobrazbi, delu, ki ga opravlja (ni zmeraj nujno), o komunikacijskih sredstvih (če želi dati npr. fax., tel. i.p.d.).

Objavljamo primer dveh vpisnic, ki jima je dodana klavzula o strinjanju posameznika z zbiranjem, oz. vodenjem in uporabi osebnih podatkov za potrebe knjižnic.

VPISNICA ŠT.:

Ljubljana, 19.....

PROSIMO, PIŠITE Z VELIKIMI TISKANIMI ČRKAMI. HVALA!

Ime in priimek EMŠO:

Ulica in hišna št. stalnega bivališča:

Poštna št., kraj: Občina: Telefon:

Ulica in hišna št. začasnega bivališča:

Poštna št., kraj: Občina: Telefon:

Občina šole /zaposlitev Ime in priimek starša/skrbnika (za člana, ki še ni dopolnil 18. leta)

IZJAVLJAM,

DA ŽELIM POSTATI (da postane moj otrok) ČLAN KNJIŽNICE IN DA SE BOM RAVNAL PO POSLOVNIKU KNJIŽNICE S PODPISOM DOVOLJEM UPORABO OSEBNIH PODATKOV IZKLJUČNO ZA POTREBE KNJIŽNICE.

Podpis člana oz. starša / skrbnika

Kategorija (ustrezno obkroži):

- 1 predšolski
- 2 osnovnošolci
- 3 srednješolci
- 4 študenti
- 5 zaposleni
- 6 brezposelni
- 7 zap. v mat. ustanovi
- 8 upokojenci
- 9 samostojni obrtniki
- 10 kmetje
- 11 svobodni poklici
- 12 gospodinjke
- 13 vojaki
- 14 nezaposleni

Izobrazba (ustrezno obkroži):

- 1 nepop. o. šola
- 2 osnovna šola
- 3 poklicna šola
- 4 sr. strokovna š.
- 5 gimnazija
- 6 višja šola
- 7 visoka šola
- 8 magisterij
- 9 doktorat

Izjavljam, da želim postati uporabnik storitev v skladu s knjižničnim redom in soglašam, da:

IZJAVA

Podpisani:

EMŠO:

Naslov:

Poklic:

Šola/zaposlitev:

Datum:

Lastnoročni podpis

Št. os. izk. izdana:

Za nepolnoletne osebe podpis enega od staršev

Knjižnici te izjave hranita. Za zakonsko ustrezno zbiranje in uporabo teh podatkov pa potrebuje vsaka knjižnica še pravilnik o varstvu osebnih podatkov s poudarkom na zavarovanju zbirk podatkov. Knjižnice, ki so v sestavi zavodov, šolske, visokošolske, svoj del

varovanja podatkov vključijo v pravilnik svoje ustanove. Pri izdelavi pravilnika si lahko knjižnice pomagajo s primerom pravilnika Ministrstva za notranje zadeve, objavljen v Ur. listu RS št. 8/93.

Osební podatki naj se shranjujejo v skladu

z namenom knjižnice, oz. toliko časa, kolikor časa želi biti, ali je uporabnik član knjižnice, ali dokler ima do knjižnice obveznosti (neporavnane dolgove, nevrnjeno gradivo i.p.d.). To pomeni, da lahko članstvo prekine in se podatki izbrišejo, še posebno če je to želja posameznika. Če članstvo po določenem časovnem obdobju obnovi, ponovno izpolni vpisnico in dobi novo člansko številko, če jo je knjižnica uvedla. Ne pozabimo, da je članska številka tudi določljiv podatek, zato mora biti varovana kot vsi ostali osebni podatki.

Uporabljanje podatkov za statistične, znanstvene, raziskovalne, izobraževalne namene lahko dovoli knjižnica oz. upravljalec zbirke le na način in v obliki, ki ne omogoča identifikacije posameznikov, na katere se podatki nanašajo.

Silva Novljan

SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNE KNJIŽNICE

NOVA ORGANIZIRANOST SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNIH KNJIŽNIC V REPUBLIKI HRVAŠKI

Republika Hrvaška je podpisnica dokumentov OZN, UNESCO-a in drugih teles, s katerimi svojim prebivalcem zagotavlja osnovne pravice s področja izobraževanja, kulture in dostopnosti informacij.

Splošnoizobraževalne knjižnice (hrv. narodne knjižnice) s svojim delom omogočajo uresničevanje navedenih pravic. Republika

Hrvaška z ustrežno organiziranostjo in z izdelanim sistemom podpore uresničuje podpisane obveznosti.

V skladu z novo teritorialno ureditvijo Republike Hrvaške, Zakonom o ustanovah in Standardi za splošnoizobraževalne knjižnice (1990) predlagamo naslednji program organiziranosti splošnoizobraževalnih knjižnic:

Občina

Vsaka občina, ki ima več kot 2.500 prebivalcev, mora ustanoviti splošnoizobraževalno knjižnico. Občina z manj prebivalci lahko to stori, če prebivalci izrazijo potrebo in sprejmejo odločitev, ki zagotavlja pokrivanje stroškov knjižnice, kot jih predvidevajo standardi. Županija lahko tudi manjšim občinam zagotovi dostopnost publikacij s pomočjo postaja bibliobusa ali s knjižnimi postajami. Po pravilu občine, ki niso dovolj velike, da bi imele samostojno občinsko knjižnico, zaupajo organizacijo občinske knjižnice mestu, h kateremu gravitirajo.

Mesto

Vsa mesta v Hrvaški ustanove mestno knjižnico kot samostojno ustanovo (Beli Manastir, Biograd na moru, Buje, Buzet, Crikvenica, Čabar, Daruvar, Drniš, Duga Resa, Đakovo, Hvar, Kaštela, Knin, Korčula, Križevci, Krk, Kutina, Ilok, Imotski, Labin, Makarska, Metković, Našice, Nova Gradiška, Novi Vinodolski, Novska, Ogulin, Omiš, Opatija, Otočac, Petrinja, Ploče, Podravska Slatina, Poreč, Pula, Rab, Rovinj, Samobor, Senj, Sinj, Slunj, Solin, Trogir, Valpovo, Vinčinci, Vis, Zabok, Zlatar, Županja), isto velja tudi za mesta, ki so sedež županij (Bjelovar, Čakovec, Dubrovnik, Gospić, Karlovac, Koprivnica, Krapina, Osijek, Pazin, Požega, Rijeka, Sisak, Slavonski Brod, Split, Šibenik, Varaždin, Virovitica, Vukovar, Zadar, Za-

greb).

Dejavnost na področju mesta in gravitirajočih občin urejujejo v mreži, v kateri deluje osrednja knjižnica in njene podružnice. Tako bi v Hrvaški delovalo 70 mrež splošnoizobraževalnih knjižnic, kar bi bilo v skladu s priporočilom mednarodnih standardov, da je optimalna tista organizacija knjižnic, ki se razvija za povprečno 50.000 prebivalcev. S takim organizacijskim povezovanjem bi se izognili tudi primerom, da npr. knjižnice na enem otoku med seboj ne sodelujejo.

Na podlagi mnenja županijske matične službe lahko Svet za knjižnice odobri tudi drugačno organiziranost teh ustanov, če ugotovi, da predlog zagotavlja stabilnejšo dejavnost knjižnice.

Županija

Svet za knjižnice Hrvaške sprejme odločitev o imenovanju županijske splošnoizobraževalne knjižnice na osnovi doseženih pogojev za opravljanje te funkcije (razviti vsi oddelki v knjižnici, zadostno število zaposlenih, pravilna evidenca fondov...). Imenovana knjižnica v županiji zastopa in zagotavlja dogovorjeni minimalni standard uslug knjižnic, vodi osrednjo evidenco in utemeljuje rezervni in zaščiteni fond za vse knjižnice na področju županije. Županija mora zagotoviti dodatna sredstva za dogovorjeni minimalni standard občinam (mestom), ki jim nizek narodni dohodek ne dopušča zagotavljanja potrebnih sredstev za dejavnost splošnoizobraževalne knjižnice.

Županijske knjižnice se (vsakih pet let) dogovore o minimalnih standardih v okviru Koordinacijskega odbora za splošnoizobraževalne knjižnice, v delu katerega sodelujejo tudi predstavniki Ministrstva za kulturo in izobraževanje, ter Sekcije za splošnoizobraževalne knjižnice Hrvaškega bibliotekarskega društva, in jih predlože v potrditev Svetu za knjižnice

in v uresničevanje Ministrstvu za kulturo in izobraževanje.

Knjižnica, ki je imenovana za županijsko knjižnico, ima pravico do dodatnih 20 % sredstev iz županijskega proračuna.

Republika

Celotna dejavnost splošnoizobraževalnih knjižnic je zanimiva za Republiko, ker je organiziranost splošnoizobraževalnih knjižnic osnova enakomernega kulturnega razvoja vseh delov države in pravice prebivalcev, da so v lokalni skupnosti informirani in sprejemajo kompetentne odločitve. Republika zagotavlja enake pogoje za delo splošnoizobraževalnih knjižnic s:

- financiranjem županijskih matičnih služb;
- financiranjem županijske domoznanske dejavnosti in arhivskega obveznega izvoda;
- financiranjem avtomatizacije knjižničnega delovanja, tj. enotne obdelave in iskanja podatkov o knjižničnih fondih;
- financiranjem osrednjih knjižnic narodnih manjšin v Republiki Hrvaški;
- sofinanciranjem Hrvaškega centra za otroško knjigo;
- sofinanciranjem gradnje in obnove prostorov ter opremljanja splošnoizobraževalnih knjižnic;
- sofinanciranjem nakupa bibliobusa v vsaki županiji;
- sofinanciranjem nabave knjižničnega gradiva v skladu s kriteriji, ki jih predlaga Koordinacijski odbor za splošnoizobraževalne knjižnice.

Županijske matične službe redno izdelujejo analize za republiške, županijske, mestne in občinske organe s predlogi ukrepov za izboljšanje delovanja knjižnic.

Durđa Mesić

prevedla: Jelka Kastelic

BRANJE V KROGU DRUŽINE

IBBY (International Board on Books for Young People), Mednarodna zveza za mladinsko književnost, katere član je od leta 1992 tudi slovenska sekcija, se je tvorno vključila v Mednarodno leto družine s pozivom vsem nacionalnim sekcijam, da v svojih državah dopolnijo prireditve, posvečene temu letu, še s posebnimi prireditvami s poudarkom na branju pod geslom "družine - partnerji pri branju". IBBY je poslala sekcijam tudi nekaj spodbud za prireditve. V Pionirski knjižnici v Ljubljani, kjer je tudi sedež slovenske sekcije IBBY, se že vsa leta zavedamo, da se za knjižno vzgojo otroka zelo veliko stori prav v družini.

V tem šolskem letu smo naše izkušnje še dopolnili in razvili z različnimi oblikami dela z otroki, starši, vzgojitelji in mladinskimi knjižničarji, ter naše izkušnje posredovali z željo, da jih skupno nadgradimo.

Osrednja prireditve, s katero v Pionirski knjižnici želimo prispevati k Mednarodnemu letu družine je razstava ob letošnjem 2. aprilu - Mednarodnem dnevu knjig za otroke. Razstava ima naslov Branje v krogu družine. Obenem so to tudi knjige za slovensko akcijo mednarodnega knjižnega kviza. Mednarodni knjižni kviz vsako leto organizira nemška ustanova za pospeševanje branja Stiftung Lesen. Predlog letošnjega vprašalnika so pripravili Nizozemci na temo branje oz. uporaba knjig za različna področja in dejavnosti v prostem času.

Organizatorji slovenske akcije (Knjižnica Otona Župančiča, enota Pionirska knjižnica in Zveza bralnih značk Slovenije) smo se odločili, da kviz o branju v prostem času povežemo z letošnjim Mednarodnim letom družine. Zveza bralnih značk je prevzela izdelavo vprašalnika (ki bo kot družabna igra ostal v družini), v Pionirski knjižnici pa smo pripravili obsežen seznam knjig z različnih področij, kjer člani družine lahko prijetno in dejavno preživljajo prosti čas (zbiranje, odkrivajmo umetnost in

kulturno izročilo, šport, branje, kuhanje, naredi sam, potopisi-izletništvo, narava, ekologija, družabne igre, živali, računalništvo).

Naša letošnja (praznična) razstava ob 2. aprilu, prinaša torej knjige s področij, ki jih vključuje tudi kviz, devet izmed teh knjig pa bo tudi neposredno vključenih vanj: Ronald Dahl: Matilda; Jelka Godec-Schmidt: Danes slikam; Anton Ingolič: Tajno društvo PGC; Janez Kajzer: Štirje srčni možje; Eric Knight: Lassie se vrača; Samo Kuščer: Logo in računalnik; Svetlana Makarovič: Kosovirja na leteči žlici; Vitan Mal: Tretje oko; Oton Župančič: Mehurčki.

Poleg osrednje razstave Branje v krogu družine (oz. seznama knjig za mednarodni kviz) objavljamo v posebni publikaciji še seznam knjig z razstave "Ko sem še majhen bil" (ki je bila v Pionirski knjižnici v drugi polovici februarja in v marcu) in sezname knjig manjših tematskih razstav, ki so v tem šolskem letu spremljale prireditve za otroke in strokovna srečanja za mladinske knjižničarje: Ideje za igre v družinskem krogu (Teden otroka 1993); Počesane muhe - knjige o bontomu; S krašenjem in darili od adventa do sv. treh kraljev; Do jutri moram znati - spodbuda za lažje in uspešnejše učenje in kako lahko pri tem starši pomagajo svojim otrokom; Oglati člani družine (AV kasete, TV, računalniki).

Vse te seznime objavljamo v posebni publikaciji z željo, da bi bili v pomoč mladinskim knjižnicam v SIK in šolskim knjižničarjem pri pripravi letošnjih prireditev, s katerimi želimo opozoriti na pomen branja v družini. Morda boste tudi vi dobili idejo za postavitev večje ali manjše razstave knjig, primerne za družinsko branje. Publikacijo bodo prejele vse občinske SIK kot spremno gradivo k organizaciji mednarodnega knjižnega kviza v svojem okolju, sicer pa jo lahko dobite v Pionirski knjižnici.

Seminar ob začetku letošnje akcije mednarodnega knjižnega kviza načrtujemo za 13. april ob 9. uri v dvorani na Komenskega 7/V - to je

sicer naše redno strokovno srečanje mladinskih knjižničarjev. Vsem slovenskim občinskim SIK-om, s katerimi smo se že ob koncu lanskega kviza dogovorili, da bomo sodelovali tudi pri letošnjem, bomo pravočasno poslali tudi pisna vabila.

Naj na kratko predstavimo še preostale prireditve, ki jih v Pionirski knjižnici v tem šolskem letu pripravljamo z namenom, da se tvorno vključimo v Mednarodno leto družine:

1. od oktobra do maja imamo redno tedensko prireditev "igralno uro s knjigo", ki je namenjena otrokom od 4. leta starosti dalje in njihovim staršem; vsak četrtek ob 17. uri
2. od oktobra do maja imamo redno tedensko prireditev "uro pravljic", ki je namenjena otrokom od 4. leta dalje; od marca dalje je ob istem času staršem teh otrok namenjen pogovor o pomenu branja za otrokov razvoj, primernih knjigah ipd.; vsak torek ob 17. uri
3. v sodelovanju z vrtci iz Ljubljana-Center izvajamo:
 - "vrtec na obisku" v knjižnici skupaj s starši
 - "igralna ura s knjigo" v vrtcu, za otroke in starše; po želji tudi pogovor s starši o pomenu knjižne vzgoje za otroke
 - predavanja za starše o pomenu knjižne vzgoje za otroke
 - vzgojiteljicam iz vrtcev smo predstavili nove knjige za otroke in nove strokovne knjige, ki so izšle v letu 1993 in se obenem pogovorili o našem (skupnem) delu ob Mednarodnem letu družine
4. obiskovalce Pionirske knjižnice smo prosili, da nam pisno odgovorijo na naslednji

vprašnji: Dragi otroci, katero knjigo bi priporočili svojim staršem, da jo preberejo? Dragi starši, katero knjigo bi priporočili svojemu otroku, da jo prebere?

5. vsa naša mesečna strokovna srečanja v šolskem letu 1993/94 smo namenili "družinskemu branju", kakršno mladinski knjižničarji morda lahko ponudimo družini v sodobnem času z vsemi njegovimi značilnostmi, pritiski na družino, ob drugih medijih itd. Na ta srečanja prihajajo knjižničarji iz mladinskih oddelkov občinskih splošnoizobraževalnih knjižnic po Sloveniji in šolski knjižničarji iz ljubljanske regije. Ideje, predloge in spodbude s teh skupnih srečanj potem prenašajo naprej v svoje okolje. Vsako srečanje smo namenili enemu vsebinskemu sklopu (knjige, revije, televizija, računalništvo, itd.).

Naše srečanje 13. aprila bomo namenili zaočroženemu pogovoru o branju v krogu družine in začetku mednarodnega knjižnega kviza.

Naše zadnje strokovno srečanje v tem šolskem letu pa bo 18. maja (ne 11. maja!) in bo v sklopu razstave "Bologna po Bologni" in bomo torej med drugim pozorni tudi do tujih knjig, primernih za družinsko branje. To srečanje bo predvidoma v Cankarjevem domu in bomo o njem še obveščali.

Ena od TV oddaj "Klub klobuk" v aprilu bo namenjena knjigi in knjižnici in tudi to bomo izkoristili, da opozorimo na pomen branja v družini.

Tilka Jamnik

MEDNARODNI DAN KNJIG ZA OTROKE

2. april 1994 je mednarodni dan knjig za otroke, dan branja v krogu družine in rojstni dan Hansa Ch. Andersena.

IBBY, mednarodna zveza za mladinsko književnost je za nosilko praznovanja letošnjega mednarodnega dne knjig za otroke izbrala sekcijo ZDA.

Poslanico otrokom sveta z naslovom: **Svet pripada tistim, ki berejo**, je napisala ameriška pisateljica Katherine Paterson. Za svoja mladinska dela je prejela več nagrad in bila predlagana za Andersenovo nagrado. Najbolj sta poznani njeni knjigi "Bridge to Terabithia" in "Jacob have I loved". Avtorica letošnjega posterja je ilustratorica Keiko Narahashi, Japonka, ki že od svojega šestega leta živi v ZDA.

Slovenska sekcija IBBY poziva vse ljubitelje knjig, da letošnji mednarodni dan knjig za otroke še posebej obeležimo kot dan branja v družini. Ta dan in vse dni v letošnjem letu se pridružimo pozivu IBBY, da v mednarodnem letu družine 1994 opozorimo na pomembnost in vrednost branja v krogu najbližjih.

Tanja Pogačar
predsednica slovenske sekcije IBBY

SVET PRIPADA TISTIM, KI BEREJO

Poslanica otrokom sveta ob mednarodnem dnevu knjig za otroke, ki jo je napisala Katherine Paterson.

Med osebnostmi, ki jih jaz sama še posebej cenim, je eden mojih vzornikov veliki Američan Frederick Douglass. Rodil se je leta 1817 kot suženj v državi Maryland. Kasneje je postal borec za osvoboditev sužnjev in po-

litik, svetovalec Abrahama Lincolna. V avtobiografiji pripoveduje, kako mu je nekoč, še čisto majhnemu, gospodarica pokazala abecednik in ga začela učiti branja. Gospodar je takoj, ko je zvedel, ženi prepovedal učiti mladega Fredericka. Rekel je: "Ni dovoljeno učiti sužnja brati in to je tudi nevarno. Suženj bo postal neposlušen in ne bo hotel več delati za gospodarja. Tudi sužnju samemu bo to bolj škodovalo kot koristilo. Postal bo nezadovoljen in nesrečen." "Od tega trenutka dalje," piše Douglass "sem vedel, kakšna je pot iz suženjstva v svobodo... Čeprav sem vedel, kako težko bo učenje brez pomoči učitelja, sem se trdno odločil, da se naučim brati..."

Alberta Einsteina, fizika in zame drugega velikega Američana, rojenega v Evropi, je nekoč vprašala mati nekega nadarjenega fanta, kako naj sinu pomaga, da postane velik matematik. Einstein ji je odgovoril: "Berite mu stare pripovedke in legende, ki mu bodo vzbudile domišljijo."

In tretja velika Američanka je pesnica Emily Dickinson, ki je napisala:

*Ni ladje, ki kot Knjiga
Ponesla bi nas v Dežele daljne,
Ne Konj dirkalnih, ki kot Stran
Nemirno vzpenjajoče Poezije bi bili –
To Prečenje sveta najrevneši lahko
užije,
Ne da bi bal se Stroškov tiranije –
Varčno sredstvo res je Voz,
Ki dušo Človeško nese na pot. **

Branje je Fredericku Douglassu odprlo pot iz suženjstva v svobodo. Ko je bil sam svoboden, se je pridružil boju za osvoboditev vseh sužnjev. Einsteinu so zgodbe in legende bogatile domišljijo in tako so se mu začela, kot še nikomur pred njim, zastavljati vprašanja o bistvu veselja. In za Emily Dickinson, ki je sama le redkokdaj zapustila svoj dom, so bile knjige ladje, je bila pesem iskri konj, je bilo branje potovanje po širnem svetu. Modrost

in lepoto, ki sta se je pri tem razkrili, nam je posredovala v svojih pesmih.

Svet pripada tistim, ki berejo. Knjige nas popeljejo na pot po vsem svetu in k daljnim planetom. Z branjem prodremo globoko v skrivnosti narave ter celo v srce in mišljenje drugega človeka. Neizmerna bogastva čakajo na nas. Le knjige moramo odpreti in začeti brati.

Prevedla: Tanja Pogačar

* *Pesem je bila napisana ok. l. 1873, prvič objavljena l. 1894. Posebej za poslanico je pesem prevedel Mark Ogen.*

ZBDS

DRUGA SEJA SEKCIJE ZA VISOKOŠOLSKE KNJIŽNICE

Dne 14. marca 1994 je bila v Narodni in univerzitetni knjižnici 2. seja sekcije za visokošolske knjižnice, ki deluje pri ZBDS.

Glavna točka dnevnega reda je bila razprava o Strokovnih kriterijih in merilih za visokošolske knjižnice - Knjižnični informacijski sistem Univerze. Člani sekcije so se dogovorili, da bo potrebno kriterije dopolniti. Od leta 1989, ko so bili strokovni kriteriji sprejeti pa do danes, se je namreč marsikaj spremenilo v knjižnični dejavnosti (vključevanje knjižnic v COBISS itd.), na obeh Univerzah (sprejetje Zakona o visokem šolstvu) in v naši družbi (sprememba sistema). Na končni tekst strokovnih kriterijev bo vsekakor vplivala tudi vsebina novega zakona o knjižničarstvu in koncept nove Univerzitetne knjižnice v Ljubljani.

Predlagali so, da bi se poleg dopolnitev proučila še možnost za skrajšanje teksta, ki sedaj, skupaj s prilogami, obsega 30 strani.

Ker so dopolnitve strokovnih kriterijev zelo obsežna in odgovorna naloga, so se člani sekcije dogovorili, da bo naslednja seja že v mesecu aprilu.

Ana Martelanc

DRUŠTVO BIBLIOTEKARJEV LJUBLJANA

2. seja IO Društva bibliotekarjev Ljubljana je bila dne 10. februarja 1994 v Knjižnici Prežihov Voranc, Tržaška cesta 47 a.

- IO je na 1. seji oblikoval in na 2. seji potrdil program dela za mandatno obdobje 1993/95:
 - pridobivanje novih članov
 - urejanje ugodnosti za člane DBL
 - organizacija dveh strokovnih ekskurzij
 - strokovna predavanja
 - srečanja s predstavniki posameznih vrst knjižnic in dan odprtih vrat
 - študij bibliotekarstva
 - izdaja krajšega vodnika po knjižnicah na območju Ljubljane
 - spremljanje knjižničarske zakonodaje
- Predsednica društva je poročala o 1. seji predsedstva ZBDS. IO je oblikoval pripombe k četrti točki dnevnega reda - Sofinanciranje strokovnih publikacij. Sklep: Člani IO DBL predlagajo, da se ponovno prouči subvencioniranje publikacije O knjigi in knjižničarstvu avtorja dr. Branka Berčiča. Ugotavljajo, da je tovrstne zbrane strokovne literature premalo. Člani predlagajo, da se ZBDS za publikacije, ki so tudi študijske narave poveže

z Oddelkom za bibliotekarstvo na Filozofski fakulteti v Ljubljani in z ustreznimi ministrstvi.

- IO je predlagal spremembe in dopolnitve osnutka Zakona o knjižničarski dejavnosti že na 8. seji, 10. februarja 1993. Odgovora na te predloge, dopolnitve ni, prav tako se ne ve ali se je predlog zakona vsebinsko pri ustreznih komisijah prečistil. Ker ima DBL pravico, da se ga obvešča, kaj se na tem področju dogaja, je IO oblikoval sklep: IO DBL prosi Ministrstvo za kulturo, da ga v najkrajšem možnem času obvesti, kaj se dogaja s pripravo Zakona o knjižničarski dejavnosti.
- Člani IO so bili seznanjeni s Predlogom zakona o organiziranju na področju kulture. Predlog je bil objavljen v Poročevalcu št. 5. Spremembe in dopolnitve osnutka zakona bodo predlagale posamezne sekcije.
- Predsednica društva je poročala o sestanku delovne skupine za pripravo novega pravilnika o pridobivanju kvalifikacij bibliotekarske stroke z dne 29.12.1993. Opozorila je, da pravilnik ne more biti sprejet dokler ne bo sprejet Zakon o knjižničarski dejavnosti.
- IO DBL ponovno prosi Ministrstvo za šolstvo in šport, da podpre prizadevanje Oddelka za bibliotekarstvo na Filozofski fakulteti v Ljubljani, da se omogoči diplomantom (višjim knjižničarjem) Pedagoške akademije v Ljubljani nadaljevati študij bibliotekarstva kot enopredmetni, izredni študij na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Delavci bi s pridobljenim znanjem veliko prispevali k napredku naše stroke in razvoju posameznih knjižnic.
- IO DBL bo s sodelovanjem ga. Eme Stružnik predstvil za člane društva delo

in organizacijo šolske knjižnice.

- Mirjam Intihar je predstavila program in vabilo na strokovno ekskurzijo v Pariz. Izlet bo z avtobusom od 21.4. do 25.4.
- Predložen je bil seznam založb, zastopnikov in gledališč, ki omogočajo popuste s člansko izkaznico.
- Člani IO DBL predlagajo stanovskim kolegum, da članke, ki so vsebinsko namenjeni predvsem knjižničarjem in stroki, objavljajo v našem internem glasilu Knjižničarske novice ali v reviji Knjižnica. Polemike v zvezi z gradnjo UKL, ki so bile objavljene v časniku Delo v rubriki Znanje za razvoj škodujejo tako naši stroki kot tudi nam samim.
- IO DBL je obravnaval dopis članice društva Saše Kos (naslovljen na NUK, Turjaška 1, Ljubljana). V dopisu gospa Kosova natančno navaja spor med Občino Kamnik in njo, ki je nastal ob imenovanju direktorja Matične knjižnice Kamnik. Odbor podpira prizadevanja gospe Kosove, da se ji nemudoma zagotovi delo, ki ustreza njeni strokovni izobrazbi in delovnim zmožnostim.

Nada Češnovar
Predsednica IO DBL

PREDSTAVLJAMO VAM

SREČANJI ZNANSTVENIH KNJIŽNIC ALPE-JADRAN V MARIBORU IN VIDMU

Drugo srečanje delovne skupine knjižnic Alpe-Jadran v letu 1993 pod vodstvom prof. Francesca Favotta je bilo 13. julija v Mariboru. Udeležili so se ga predstavniki iz Padove, Vidma, Celovca, Gradca, Osijeka, Ljubljane in Maribora.

Glavni namen srečanja je bil dogovor o nadaljnjih aktivnostih skupine pri ažuriranju Vodnika znanstvenih knjižnic Alpe-Jadran ter o drugih skupnih projektih pri povezovanju knjižnic sorodnih znanstvenih področij v posameznih regijah. Predstavnik Nacionalne in univerzitetne knjižnice iz Sarajeva, Borivoje Pištalo, je člane skupine seznanil z načrti Sklada za pomoč knjižnicam Bosne in Hercegovine in jih prosil za sodelovanje. Udeleženci srečanja so si ogledali Univerzitetno knjižnico Maribor in uporabo integriranega računalniškega sistema. Popoldan so predstavniki IZUM-a pripravili demonstracijo sistema COBISS, predstavniki Univerze v Padovi pa so vzpostavili on-line povezavo s tamkajšnjo knjižnico.

Prvo srečanje delovne skupine v letu 1994 je bilo 4. marca na Univerzi v Vidmu v Italiji. Srečanja so se udeležili predstavniki iz Padove, Trsta, Vidma, Gradca, Ljubljane (NUK, CTK) in Maribora (IZUM, UKM).

Dogovorili so se, da bodo dopolnili Vodnik znanstvenih knjižnic Alpe-Jadran, ki je dostopen on-line in na disketah. Vsakih pet let bodo pripravili tiskano obliko vodnika. Vsaka izmed sodelujočih ustanov bo odkupila določeno

število izvodov in jih ponudila v zameno drugim knjižnicam. Tako bi poskrbeli, da bo vodnik dostopen v evropskih nacionalnih in univerzitetnih knjižnicah. Del sredstev za izdajo vodnika v tiskani obliki bodo knjižnice skupine Alpe-Jadran poskusile pridobiti pri Komisiji evropskih skupnosti (Commission of the European Communities), ki spodbuja sodelovanje knjižnic zahodne in srednje Evrope s tistimi iz vzhodne.

Na srečanju so člani izmenjali informacije o možnostih on-line dostopa do katalogov OPAC, ki jih izdelujejo posamezne knjižnice v regijah Alpe-Jadran. Predstavniki Instituta informacijskih znanosti so vzpostavili on-line povezavo z vzajemno bazo slovenskih knjižnic in razložili iskanje v sistemu COBISS-OPAC.

Del srečanja je bil namenjen primerjavi organizacijskih modelov visokošolskih knjižnic v posameznih regijah.

Irena Sapač

ZASEDANJE KONZORCIJA EVROPSKIH RAZISKOVALNIH KNJIŽNIC CERL

LIZBONA, 28. FEBRUAR IN

1. MAREC

Zamisel o usklajenem računalniškem zaje-manju podatkov o starih tiskih sega v leto 1990, ko je bila na pobudo Britanske knjižnice in Bavarske državne knjižnice v Münchnu organizirana prva mednarodna konferenca o retrospektivni (pre)katalogizaciji tiskov, ki so izšli od 15. do 19. stoletja v Evropi. Na njej predstavljeni referati in razprave so izpostavili nujnost enotnega oblikovanja zapisov in združevanja podatkov v skupno evropsko podatkovno zbirko. Čez dobro let dni, januarja 1992, so na drugi konferenci (tudi v Münchnu) na priporočilo posebne delovne sku-

pine sprejeli odločitev o oblikovanju Konzorcija evropskih raziskovalnih knjižnic (Consortium of European Research Libraries - CERL), pod čigar mentorstvom naj bi se oblikovala skupna evropska zbirka podatkov o ročno stavljениh knjigah, zajemajoča obdobje od l. 1450 do l. 1830.

Konzorcij (s previdno oznako "začasni") se je kot prostovoljno združenje evropskih knjižnic, ki naj izpelje ta skupni projekt, prvič sestel aprila 1992 v Parizu, nato oktobra istega leta v Rimu, maja 1993 v Münchnu, četrto zasedanje pa je bilo 28. februarja in 1. marca 1994 v Lizboni. Njegovo članstvo se je od 14 knjižnic v Parizu dvignilo v Lizboni že na 28 rednih članic (s plačano članarino in pravico glasovanja) in 8 priključenih članic (z opazovalno funkcijo). Članice so nacionalne in/ali univerzitetne knjižnice iz 18 držav, pretežno tistih, ki so že v Evropski uniji (10 po številu) oziroma se ji bodo kmalu priključile (2). Izven te skupine so vključene z rednimi članicami še Slovenija z Narodno in univerzitetno knjižnico, Hrvaška in Vatikan, s statusom priključenih članic pa naj bi sodelovale še 3 države nekdanjega real socializma (Češka, Poljska, Rusija); lizbonskega zasedanja se je od vseh tu naštetih udeležila samo Slovenija. Glede na to, da se Švica in Avstrija Konzorciju še nista priključili, predstavlja ta sedaj de facto organizirano gibanje knjižnic Evropske unije, kar potrjuje tudi podatek, da pri skupnem številu 36 rednih in priključenih članic samo 7 ni iz unije (3 priključene in 4 redne, prav od zadnjih pa bosta očitno prav kmalu tudi knjižnici iz Švedske in Danske v uniji).

Na prvih treh zasedanjih Konzorcija so se izoblikovala (v mnogočem tudi na podlagi priporočil zunanjega izvedenca g. Chrisa Kirka iz Velike Britanije) postopoma naslednja temeljna načela, po katerih naj se gradi skupna evropska podatkovna zbirka starih tiskov:

- zbirka mora služiti znanstveno-raziskovalnemu delu

- zapisi v njej so v UNIMARC formatu
- dopuščajo se različni nivoji izčrpnosti bibliografskega opisa, če so v skladu z ISBD(A) standardom, s tem da je cilj polni ISBD(A) format
- za normativno kontrolo imenskih značnic se uporabljajo ustrezni nacionalni standardi oziroma katalogizacijske prakse
- lokacije (nahajališča) knjig morajo biti označene z uporabo enotnih kod za knjižnice, da se s tem uveljavijo načela centralnega kataloga
- podatki v skupni zbirki morajo biti dostopni interaktivno z uporabo enotnih iskalnih vmesnikov preko računalniških telekomunikacij
- katalogizacijska vprašanja, uredniško delo, izločanje podatkov in avtorizacije so absolutna domena Konzorcija, ki je tudi kolektivni lastnik podatkov v skupni zbirki
- hardversko in softversko vzdrževanje zbirke poveri Konzorcij na osnovi razpisa računalniškemu gostitelju, ki že ima izkušnje z bibliografsko-katalognimi podatkovnimi zbirkami.

Ideja, ki je že dobila večinsko podporo na zasedanju Konzorcija v Rimu, namreč, da se kot prva faza zbiranja podatkov najprej publicira CD-ROM, na katerega se vzporedno prenesejo že obstoječe zbirke podatkov o starih tiskih, sami podatki pa se ne združijo, je bila medtem povsem zavržena v korist primarnemu oblikovanju skupne zbirke s faznim združevanjem podatkov. K tej odločitvi je verjetno znatno prispeval tudi odziv na razpis za oblikovanje CD-ROM-a: samo 2 od 8 izbranih konkurentov, ki so se predstavili na zasedanju v Münchnu, sta namreč ponudila zgolj izdelavo le-tega, eden je dal ponudbo za kompleks podatkovne zbirke in CD-ROM-a, ostali (med njimi velika bibliografska servisa OCLC in RLG, pa tudi naš IZUM) pa so nastopili kot možni gostitelji samo s specifikacijami za oblikovanje in vzdrževanje interaktivne skupne podatkovne zbirke.

Zasedanje v Lizboni je bilo z vidika razvoja Konzorcija zagotovo prelomno, saj so mo-

rale redne članice sprejeti, na osnovi poročila upravnega odbora o dosedanjih strokovnih in organizacijskih pripravah ter predloga variantnih programov izgradnje zbirke po že opisanih načelih, sklop ključnih odločitev o:

- izboru najustreznejše variante izgradnje zbirke in njenem faznem izvajanju v triletnem obdobju

- ustrezni višini letnega prispevka vsake članice v ECU, ki omogoča razvojno delo v okviru Konzorcija in pokriva stroške gostitelja
- potrditvi ali zavrnitvi gostitelja po priporočilu, ki ga je po temeljitem preverjanju ponudb predložila posebna ekspertna skupina
- dokončni obliki organiziranosti in načinu vodenja Konzorcija, vzpostavitvi njegovega pravno-formalnega statusa (da odpade pridevek "začasni"!), sklenitvi pogodb s članicami
- modusih dostopnosti podatkov iz skupne zbirke.

Odločitve, sprejete po intenzivnem dnevnom zasedanju, so bile naslednje:

1. Skupna evropska podatkovna zbirka starih tiskov se izgrajuje po modelu 2, tj. po konceptu končnega vzajemnega kataloga, s tem da se v naslednjih treh letih v 1. fazi (prvo in drugo leto) najprej oblikuje začetna skupna zbirka v formatu UNIMARC iz že obstoječih zbirk podatkov posameznih članic Konzorcija (evidentirano ca. 2,3 milijona zapisov!) brez usklajanja podatkov, vendar z njihovo interaktivno dostopnostjo s pomočjo enotnih iskalnih vmesnikov, v 2. fazi (tretje leto) pa že sledi usklajanje in dopolnjevanje oziroma poboljšanje podatkov/zapisov po načelih centralnega kataloga in s postopnim poenotenjem normativne kontrole (celotni obseg možnih zajetih podatkov je za zdaj ocenjen na 4,5 milijona zapisov).

2. Višina letnega prispevka vsake članice Konzorcija za triletno obdobje je 10.000

ECU; s tako zbranimi sredstvi se pokrivajo splošni stroški Konzorcija (plenarna zasedanja, seje upravnega odbora, splošna administracija), razvojno-raziskovalno delo v okviru Konzorcija na modelu 2 (glavnina stroškov!), stroški gostitelja.

3. Za računalniškega gostitelja se sprejme ponudba ameriškega združenja RLG (Research Libraries Group), ki v ta namen prilagodi oziroma razširi programska orodja svojega bibliografsko-katalognega servisa RLIN (Research Libraries Information Network). Za sprejem te ponudbe sta bili odločilni dve od ekspertne skupine poudarjeni dejstvi: drastično nižja cena storitev glede na druge ponudnike in kooperativnost pri upoštevanju zahtev Konzorcija, posebno še glede izpolnjevanja temeljnih načel vzdrževanja skupne zbirke. To je povsem odtehtalo nekaj očitnih prav slabih strani ponudbe, predvsem to, da ta ne prihaja iz ene od držav Evropske unije (z negativnimi posledicami, ki jih to lahko ima za bodoče predvideno sofinanciranje projekta iz njenih programov).

4. Konzorcij se bo formalno registriral v Veliki Britaniji, dokončen predlog statuta bo dostavljen članicam v najkrajšem času. Sestajal se bo enkrat do dvakrat letno, gradiva za njegova zasedanja bo pripravljala in vmesne posle opravljal 9-članski upravni odbor, izvoljen za tri leta (to je bilo že potrjeno, predsednik ostaja g. J.M. Smethurst iz Britanske knjižnice). Za reševanje strokovno-sistemskih vprašanj se oblikujejo delovne skupine, njihovo delo usklajuje za dobo treh let stalno angažirani strokovnjaki. Konzorcij si v osnutku pogodbe z RLG pridržuje pravico, da pritegne v okviru svojih raziskav za reševanje posebnih

problemov tudi druge oblikovalce programskih rešitev za vodenje bibliografskih podatkovnih zbirk, s čemer se ponuja možnost delne vključitve v projekt tudi takim organizacijam kot je to IZUM v Mariboru.

5. V triletnem obdobju razvijanja skupne zbirke so v njo sprejeti podatki na voljo brez zadržkov načeloma samo rednim članicam Konzorcija. Za priključene članice in uporabnike zunaj konzorcija je treba pogoje uporabe (vključno s ceno iskanj) še podrobno definirati.

Sprejeti letni vložek članic je s 10.000 ECU postavljen zelo visoko; velja za kompromisno varianto izgradnje evropske skupne zbirke po modelu 2. Dejanski razpon ponujenih možnosti je segal od 6.800 ECU (neprečiščena zbirka po modelu 1) do 14.000 ECU za najpopolnejšo varianto modela 2. Model 1 (in ustrezni najnižji vložek v ECU) so odklonile vse članice preprosto zato, ker se je izkazalo, da ne bi imel nobene možnosti, da se zanj pridobi finančna podpora s katerega koli programa Evropske unije. Upravni odbor Konzorcija za sofinanciranje že zaprosil v okviru programa CEL/CENL COBRA, vendar bo ustrezna vloga zaradi počasnosti delovanja uradnih evropskih "šimlov" verjetno rešena (gledano z optimizmom tudi ugodno) šele nekako v letu dni. Brž ko bo znana višina odobrenih sredstev, se bodo seveda takoj ustrezno zmanjšali tudi letni prispevki rednih članov Konzorcija.

Dejstvo, da je pri "avkcijskem" testiranju, ki je bilo izvedeno pred sprejemanjem sklepa o višini prispevka oziroma članarine, kar 3/5 (zahodnoevropskih) članic izrazilo pripravljenost, da združujejo sredstva za delo Konzorcija in razvoj in vzdrževanje skupne zbirke tudi v višini najvišjega letnega vložka 14.000 ECU, kaže visoko stopnjo njihove odločenosti,

da projekt dejansko uresničijo. S tem postaja ta ena najbolj pomembnih tekočih manifestacij mednarodnega sodelovanja knjižnic. Vključevanje v Konzorcij postaja stvar velikega prestiža, pri tako majhni državi kot je to Slovenija, iz katere se glede na visoki vložek lahko realno vključi samo ena knjižnica, v našem primeru NUK, pa eminentno tudi nacionalnega interesa.

Upajmo, da bodo položaj tako ocenili tudi odgovorni državni organi oziroma institucije in zagotovili NUK sredstva za redno plačevanje letnih zneskov članarine za naslednje triletno obdobje, s tem pa tudi, da ohrani status rednega člana Konzorcija. Več kot očitno je namreč, da je lahko članstvo v konzorciju na nek način tudi ena od vstopnic v Evropsko unijo, cilj, za katerega se deklarativno tako goreče pehajo politiki, ga pa žal v praksi premnogokrat zaplankarsko izničijo zaradi čistega ignorantstva ali kdovekakšnih drugih zaplotniških razlogov.

Jože Kokole

DEMOKRATIZACIJA BIBLIOTEKARSKIH ZDRUŽENJ

**RAZVOJ AKTIVNOSTI
BIBLIOTEKARSKIH ZDRUŽENJ V
SREDNJI IN VZHODNI EVROPI
VÉSZPREM (MADŽARSKA),
7.-10. MARCA 1994**

IFLA RTMLA (Round Table for the Management of Library Associations) in Zveza bibliotekarjev Madžarske sta od 7. do 10. marca 1994 organizirala v madžarskem mestu Vészpren seminar in delavnico z naslovom Demokratizacija bibliotekarskih združenj - Razvoj aktivnosti bibliotekarskih združenj v

Srednji in Vzhodni Evropi. Srečanja so se udeležili predstavniki združenj bibliotekarjev in združenj knjižnic iz Albanije, Belorusije, Bolgarije, Češke, Estonije, Finske, Hrvaške, Latvije, Litve, Madžarske, Moldavije, Nizozemske, Rusije, Romunije, Slovaške, Slovenije, Ukrajine, Velike Britanije in Združenih držav.

Program srečanja je bil razdeljen v štiri sklope:

1. predavanja, ki so jih vodili predvsem predstavniki IFLA:
 - Smernice IFLA za vodenje in upravljanje bibliotekarskih združenj
 - Predstavitev aktivnosti IFLA RTMLA
 - Vodenje in upravljanje profesionalnih združenj
 - Status in imidž bibliotekarja
 - Kaj je IFLA in kaj dela?
 - Regionalni program Open Society Fund za Vzhodno in Srednjo Evropo
 - Novi cilji, nov pristop k vodenju
2. Predstavitev združenj bibliotekarjev in knjižnic, njihove organiziranosti, problemov in težav...
 Nekatera združenja so povsem nova ali pa so jih v duhu demokratizacije pred nedavnim na novo ustanovili. Za ilustracijo predstavljamo le leto ustanovitve in število članov:
 - Albanija* – 1993, 250 individualnih članov
 - Belorusija* – 1992, 100 kolektivnih, 200 individualnih članov
 - Bolgarija* – 1990, 20 kolektivnih, 1000 individualnih članov
 - Češka* – 1989, 100 kolektivnih, 1000 individualnih članov
 - Estonija* – 1923, 700 individualnih članov
 - Hrvaška* – 1948, 1200 individualnih članov (pred začetkom vojne)
 - Latvija* – 500 individualnih članov
 - Litva* – 1931
 - Madžarska* – 1935, 3700 individualnih

članov; leta 1992 so ustanovili tudi Zbornico madžarskih knjižnic

Moldavija – 1991, 8 kolektivnih, 1300 individualnih članov

Romunija – dve združenji (ustanovljeni 1989 in 1990) sta se leta 1993 združili v federacijo, 2000 individualnih članov

Rusija – 1992, združuje bibliotekarska združenja iz 15 bivših sovjetskih republik

Moskva – 1989, samostojno združenje

Slovaška – združenje bibliotekarjev: 1969, 46 kolektivnih, 1300 individualnih članov; zbornica knjižnic: 1992

Slovenija – 1947, 900 individualnih članov

Ukrajina – 1991

3. Ogled nekaterih madžarskih knjižnic:

Vésziprem: univerzitetna knjižnica s fondom okrog 150.000 enot, ki pravkar prehaja na avtomatizacijo nekaterih funkcij. Uporablja sistem ALEPH.

Sümeg: javna mestna knjižnica s fondom 70.000 enot, ki pokriva potrebe prebivalstva v širokem zaledju tega majhnega kraja z okrog 7.000 prebivalci.

Devecser: javna in študijska knjižnica s fondom okrog 250.000 enot, ki so jo pred nekaj leti uredili v baročnem dvorcu grofov Esterhazy.

4. Pogovor med predstavniki "Vzhoda in Zahoda", katerega cilj je bil oblikovanje smernic za nadaljnje delo in razvoj bibliotekarskih združenj "Vzhoda" v okviru IFLA in RTMLA.

Ključne besede: demokratizacija, odpiranje na Zahod.

Podobno kot na srečanju Vzhoda in Zahoda pred mesecem dni v Strasbourgu, se tudi v Vészipremu nismo mogli najti na istem imenovalcu, zato posebnih zaključkov nismo sprejemali. Morebiti smo se našli na dveh točkah:

1. Pogoji, v katerih smo delovali v preteklosti, predvsem pa pogoji sedanjega dela, so v naštetih deželah tako različni in specifični, da ni enega samega recepta za vse. Zato je treba obravnavati problematiko in možnost pomoči za vsako deželo posebej.
2. Upoštevati je treba, da je bibliotekarstvo v nekaterih deželah Vzhoda kot stroka zelo razvito. Ker imamo lastno pamet, ne potrebujemo pomoči iz usmiljenja, pač pa aktivno in partnersko sodelovanje.

Raziskava IFLA o delovanju bibliotekarskih združenj v deželah Vzhodne in Srednje Evrope se nadaljuje, nosilka je Viola Batonyi iz Madžarske. Fenomen čarobnega Orienta še ne bo ugasnil.

Ivan Kanič

OBVESTILA

Popravki k seznamu CD-ROMov: BI-OTEHNIŠKA FAKULTETA: Novo telefonsko številko (061) 123-1161 imajo: Oddelek za agronomijo, Oddelek za živilstvo, Oddelek za gozdarstvo, Oddelek za lesarstvo. Kontaktna oseba v Oddelku za agronomijo je ga. Karmen Tomšič. g. Tomaž Bartol ima akademski naziv "mag".

str. 22, št. 113. se zbrise

TREECD si delita finančno in uporabno Oddelek za lesarstvo (kontaktna oseba Marjetka Goršič) in Oddelek za gozdarstvo (kontaktna oseba Teja Koler).

Nastale so tudi tiskarske napake. Pravilno je:

str. 3, št. 14. Kontaktna oseba: Breda Pritrznik

str. 9, št. in str. 10, št. 48. Kontaktna oseba: Alja Smole-Gašparovič

str. 21, št. 108. FOOD IRRADIATION

str. 22, št. 110. THE NATIONAL DAIRY DATABASE

str. 5, št. 18. in 19., druga vrstica: živilstvo

KEMIJSKI INŠTITUT: Na str. 8, pod št.

39. je pravilno Hajdrihova 19

Helena Fortuna

ČESTITKA

PEČKO-MLEKUŠ Helena, vodja knjižnega oddelka CTK je 17.2.1994 na Fakulteti organizacije in informatike v Varaždinu zagovarjala magistrsko nalogo z naslovom "Evalvacija zbirke bibliotečne građe s področja kemije u Centralnoj tehniški knjižnici s osvrtom na jezik publikacije", ter si pridobila naziv **magister informacijskih znanosti**. Čestitamo!

Poslanska pisarna Državnega sveta Republike Slovenije za interese vzgoje in izobraževanja. Poslanska pisarna Državnega sveta RS za interese vzgoje in izobraževanja deluje v prostorih parlamenta v Ljubljani, Šubičeva 4. Tel.: 061/126-12-22 int. 422, Fax: 065/26-131. Državni svetnik, profesor Zoltan Jan, ki zastopa interese vzgoje in izobraževanja, se bo srečal z vami po predhodnem pisnem ali telefonskem dogovoru. Za vse informacije in nadaljna dogovarjanja se obrnite na kontaktno osebo Nevenko Pacek, Tel.: 061/126-12-22 int. 422, Državni svet RS, Šubičeva 4, Ljubljana.

Nova knjiga. V novembru lanskega leta je Zavod za informacijske studije pri Filozofski fakulteti v Zagrebu izdal knjigo dr. Tatjane APARAC-GAZIVODA z naslovom **Teorijske osnove knjižnične znanosti**. Avtorica je docentka na katedri za bibliotekarstvo omenjene fakultete. Knjiga predstavlja pomemben prispevek k razvoju knjižničarske stroke, še posebej, ker so pri nas knjižne novosti na tem področju redke. Knjigo lahko naročite na naslov: Filozofski fakultet, Zavod za informacijske studije, Odsjek za informacijske znanosti, Dure Salaja 3, Zagreb. Publikacija bo tudi na razpolago v INDOK centru/knjižnici za bibliotekarstvo v Narodni in univerzitetni knjižnici. — Ana Martelanc

Prošnja za pomoč. Knjižničarji iz Mestne knjižnice "Ivan G. Kovačić" iz Karlovca so obvestili Knjižnico Mirana Jarca iz Novoga mesta, da so v svoji knjižnici odprli oddelek slovenske knjige. Izdali so tudi katalog slovenskih knjig, ki vsebuje približno 500 enot, večinoma starejših knjig. Povedali so nam, da so z odločbo Koordinacijskega odbora za splošnoizobraževalne knjižnice Republike Hrvatske pooblašteni, da zbirajo, obdelujejo in izposojajo knjige v slovenščini. Pomagali smo jim z nasveti in z darovi, ker pa se Hrvaška še zmeraj nahaja v vojni in je za knjigo premalo sredstev, se obračamo na slovenske založnike in knjižnice, da bi sodelovali v enkratni darilni akciji in obogatili zbirko knjig za Slovence na Hrvaškem (v Karlovcu deluje tudi slovensko kulturno društvo). Radi bi videli, da bi to bile knjige novejšega datuma (do največ treh izvodov), leposlovne knjige za odrasle, leposlovne in poučne knjige za otroke, seveda lahko tudi strokovna ali prevodna literatura. Knjige bi dostavili v našo knjižnico na naslov: Knjižnica Mirana Jarca, Rozmanova 26, Novo mesto; zbirala jih bo bibliotekarka

Jadranka Zupančič. Ko se bo akcija zaključila, jih bomo dostavili kolegom v Mestno knjižnico v Karlovcu. Že vnaprej se Vam zahvaljujemo za pomoč našim rojakom v sosednji državi. — Jadranka Zupančič

Obvestilo. Splošnoizobraževalne knjižnice, ki so spregledale obvestilo pod člankom Novljan S.: Zgovornost števil. - Knjižničarske novice 3(1993)6-7 (priloga), obveščamo, da tabelarične prikaze o pogojih dela in delu vseh 60-ih splošnoizobraževalnih knjižnic v letu 1992 še zmeraj lahko naročijo v vložišču Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani. S plačilom 400,00 SIT za kopije tabel si bodo dopolnile statistične podatke, primerjane s standardi, in obdržale kontinuiranost poročil. — Silva Novljan

V KROŽENJE

KNJIŽNIČARSKE NOVICE, 4(1994), št. 3. ISSN 0353 - 9237.

Izdala in razmnožila: NUK, Turjaška 1, Ljubljana.

Uredila: Jelka Kastelic. Naklada: 570 izvodov. Prejetih tekstov ne lektoriramo.

Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje Republike Slovenije št.23/179 - 92 z dne 16. 3. 1992 štejejo *Knjižničarske novice* med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3 Zakona o prometnem davku, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5 %.